

Art. 3. Instytucje i zrzeszenia, w ogłoszeniu Ministra Sprawiedliwości wymienione, zgłaszają listy kandydatów na wyborców przed 20 grudnia do właściwego magistratu, który układa ostateczną listę wyborców i przedstawia ją przed 20 stycznia do zatwierdzenia Ministrowi Przemysłu i Handlu.

Minister Przemysłu i Handlu przesyła zatwierdzoną listę przed 20 lutego Ministrowi Sprawiedliwości, który wyznacza dzień wyborów i dzień ten wraz z zatwierdzoną listą wyborców ogłasza w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa na 10 dni przed wyborami.

Przy pierwszych wyborach na mocy niniejszej ustawy terminy powyższe mogą być o sześćdziesiąt dni przedłużone.

Art. 4. Wybory odbywają się w magistracie na zgromadzeniu wyborców, ważnem bez względu na liczbę obecnych.

Art. 5. Zgromadzeniu wyborców przewodniczy z urzędu prezes miejscowego sądu okręgowego lub sędzia, przez sąd delegowany, i baczy nad prawidłowym przebiegiem wyborów.

Protokół prowadzi sekretarz sądu okręgowego.

Art. 6. Listę wybranych sędziów handlowych wraz z protokołem zgromadzenia wyborczego sąd okręgowy przedstawia niezwłocznie Ministrowi Sprawiedliwości do nominacji.

Dan w Warszawie, dnia 24 grudnia 1918 r.

Naczelnik Państwa:

J. Piłsudski

Prezydent Ministrów:

Moraczewski

Minister Sprawiedliwości:

Supiński

84.

DEKRET

o utworzeniu Państwowego Urzędu do spraw powrotu jeńców, uchodźców i robotników.

Art. 1. W myśl uchwały Rady Ministrów z dnia 16/XII 1918 r. „Państwowy Urząd do spraw jeńców“, istniejący na zasadzie uchwały Rady Kierowników Ministerstw z d. 11 listopada 1918 r., przekształca się w „Państwowy Urząd do spraw powrotu jeńców, uchodźców i robotników“.

Art. 2. Państwowy Urząd do spraw powrotu jeńców, uchodźców i robotników jest urzędem tymczasowym i ma za zadanie:

- a) sprowadzenie do miejsca zamieszkania jeńców, uchodźców i robotników polaków,

- b) zorganizowane przeprowadzenie przez ziemie Państwa Polskiego do właściwych punktów granicznych jeńców, uchodźców i robotników obcych narodowości,
- c) opiekę sanitarno-żywnościową podczas przeprowadzania jeńców, uchodźców i robotników przez ziemie polskie,
- d) regulowanie warunków powrotu jeńców, uchodźców i robotników po za granicami Polski za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zewnętrznych.

Art. 3. Na czele Urzędu stoi mianowany przez Radę Ministrów Komisarz Generalny.

Komisarz Generalny znosi się bezpośrednio z Ministrami i przedkłada swe wnioski Radzie Ministrów.

Art. 4. Zastępcę Komisarza Generalnego zatwierdza Rada Ministrów na przedstawienie Komisarza Generalnego, wszystkich innych urzędników mianuje Generalny Komisarz bezpośrednio.

Ze względu na charakter tymczasowy Urzędu, Generalny Komisarz, jego zastępca i cały personel państwowego Urzędu do spraw powrotu jeńców, uchodźców i robotników angażowany jest z wypowiedzeniem dwutygodniowym, obowiązującym obydwie strony bez prawa do emerytury i innych praw, z jakich korzystają urzędnicy państwowi. Z chwilą zwinięcia Urzędu należy się miesięczna odprawa.

Art. 5. Państwowy Urząd do spraw powrotu jeńców, uchodźców i robotników dzieli się na wydziały:

- I. wydział ogólny,
- II. wydział prowincjonalny,
- III. wydział statystyczno-rozrachunkowy,
- IV. wydział zagraniczny,
- V. wydział służby etapów.

Art. 6.

I.

Wydział ogólny

prowadzi kancelarię Urzędu, kasę, rachubę, kontrolę, zestawia budżety, informuje prasę i załatwia sprawy personalne.

II.

Wydział prowincjonalny:

- 1) układa ogólny plan punktów etapowych i żywnościowych; tworzy powiatowe urzędy do spraw jeńców tam, gdzie tego zachodzi konieczna potrzeba, zajmuje się tworzeniem punktów etapowych i żywnościowych, organizuje aprowizację i pomoc sanitarno-lekarską i stałą inspekcję punktów etapowych i żywnościowych;
- 2) na czele urzędów powiatowych stoją naznaczeni przez Komisarza Generalnego komisarze powiatowi do spraw powrotu jeńców, uchodźców i robotników, którym podlegają wszystkie punkty w powiecie. Komisarze powiatowi działają na podstawie specjalnej instrukcji i okólników, zatwierdzonych przez Komisarza Generalnego, opierają swą działalność na istniejących na miejscu

organizacjach społecznych i działają w ścisłym porozumieniu z powiatowymi Komisarzami Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

III.

Wydział statystyczno-rozrachunkowy

proceedzi ewidencję jeńców, uchodźców i robotników podług opracowanych wzorów, przygotowuje materiały dla przyszłych między państwowych rozrachunków, przewidujących zwrot wszystkich kosztów poniesionych przez Państwo Polskie, prowadzi ogólną statystykę państwowego Urzędu do spraw powrotu jeńców, uchodźców i robotników podług materiałów, dostarczonych przez poszczególne wydziały, układa tablice i mapy, prowadzi ewidencję aktów zejścia i opiekuje się znalezionymi przy zmarłych rzeczami i pieniędzmi i prowadzi archiwum.

IV.

Wydział zagraniczny

działa w ścisłym porozumieniu i za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zewnętrznych

- 1) reguluje powrót i przejazd jeńców, uchodźców i robotników przez opracowywanie umów z państwami obcymi, tudzież wyjednywa regularne i szybkie wypuszczanie i należytą opiekę w drodze dla jeńców, uchodźców i robotników, znajdujących się jeszcze po za granicami kraju;
- 2) dla przeprowadzenia tej akcji i orjentowania się w położeniu jeńców, uchodźców i robotników zagranicą, tudzież dla dopilnowania dotrzymania umów, tyuczających się powrotu jeńców, uchodźców i robotników ze strony innych państw wydział zagraniczny działa przez swoich referentów przy konsulatach polskich i przez komisarzy reemigracyjnych na terenach wschodnich.

V.

Wydział służby etapów.

Na czele wydziału służby etapów stoi wojskowy naczelnik służby etapów, który jest przedstawicielem Generalnego Sztabu przy państwowym Urzędzie do spraw powrotu jeńców, uchodźców i robotników i oficerem łącznikowym między Sztabem Generalnym i Urzędem. Działalność naczelnika służby etapów jest określona przez instrukcję zatwierdzoną przez Sztab Generalny.

Art. 7. Ogólny plan przewozu jeńców, jako też określenie potrzebnych na ten cel taborów, opracowują wydziały prowincjonalny i zagraniczny w porozumieniu z Ministerstwem Komunikacji.

Art. 8. Wszystkie instrukcje, okólniki i regulaminy szczegółowe w granicach przepisów zasadniczych zatwierdza Komisarz Generalny swoją władzą w porozumieniu z odpowiednimi Ministerstwami.

Art. 9. Państwowemu Urzędowi do spraw powrotu jeńców, uchodźców i robotników przysługuje na równych warunkach z innymi instytucjami rządowymi prawo korzystania z poczty i telegrafu.

Art. 10. Wydatki związane z działalnością Urzędu dokonywane są na podstawie odpowiednich preliminarzy. Kredyty na wydatki uchwała Rada Ministrów. Dysponentem sum pieniężnych państwowego Urzędu do spraw powrotu jeńców, uchodźców i robotników w granicach odnośnych przepisów jest Komisarz Generalny.

Art. 11. Kontrolę sum, wydatkowanych przez państwowy Urząd, wykonuje Kontrola Państwowa.

Art. 12. W okresach miesięcznych Komisarz Generalny zdaje Radzie Ministrów sprawozdanie z działalności Urzędu.

Art. 13. Po wypełnieniu zadań, określonych w art. 2-im niniejszej ustawy, państwowy Urząd do spraw powrotu jeńców, uchodźców i robotników przedstawi Radzie Ministrów szczegółowe sprawozdanie ze swej działalności wraz z materiałami dla rozrachunków międzypaństwowych.

Dan w Warszawie, dnia 30 grudnia 1918 r.

Naczelnik Państwa:

J. Piłsudski

Prezydent Ministrów:

Moraczewski

85.

ROZPORZĄDZENIE.

Zmieniając i uzupełniając postanowienie z dnia 19 października 1918 r., na mocy art. 7 przepisów tymczasowych o Urzędach Ziemijskich Rada Ministrów postanowiła:

Art. 1. Z dniem 1 stycznia 1919 roku zostają utworzone następujące Komisje Ziemijskie Okręgowe:

- 1) w Warszawie, obejmująca powiaty: Warszawski, Mławski, Przasnyski, Ciechanowski, Makowski, Płoński, Pultuski, Radzyński, Mińsko-Mazowiecki, Garwoliński, Grójecki, Błoński, Sochaczewski, Łowicki, Skierniewicki i Rawski;
- 2) w Łomży, obejmująca powiaty: Łomżyński, Szczuczyński, Koleński, Ostrołęcki, Wysoko-Mazowiecki, Ostrowski, Augustowski, Suwalski, Sejneński, Białostocki, Sokólski i Bielski;
- 3) w Płocku, obejmująca powiaty: Płocki, Sierpcki, Rypiński, Lipieński, Nieszawski, Włocławski, Kucieński i Gostyński;
- 4) w Łodzi, obejmująca powiaty: Łódzki, Słupecki, Kolski, Łęczycki, Brzeziński, Koniński, Turecki, Kaliski, Sieradzki, Łaski, Wieluński, Piotrkowski, Częstochowski, Radomski i Będziński;
- 5) w Kielcach, obejmująca powiaty: Kielecki, Opoczeński, Radomski, Koziński, Konecki, Iłżecki, Włoszczowski, Jędrzejowski, Stopnicki, Opatowski, Sandomierski, Olkusi, Miechowski i Pińczowski;